

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATTKunne kunstnere
forklare kunsten, var
de ikke kunstnere

HAUK

DAGENS SUKK

Utviklingslandene befinner seg i en sjelden maktposisjon.

Klimapengekampen

Marianne Marthinsen

KRON OG MYNT

«Alle» er enige om at vi ikke får noen bindende avtaletekst for klimaet i København neste måned. Det er et nederlag for verdens ledere, men alt tyder på at finnes reell forhandlingsvilje, og at det vil legges et forpliktende løp for å få en ratifiserbar avtale i havn så raskt som mulig. USA skal, mellom slaga om helsereform, få vedtatt sin klimalov. USAs nye rolle har fått Kina på banen, og gigantlandet fremstår nå som en konstruktiv og tung aktør med vilje til å ta på seg forpliktelser. For et år siden var det få som trodde at det ville skje så raskt. Russland har ikke noe USA å gjemme seg bak lenger, og blir også tvunget til å innta en mer aktiv rolle. Alt dette gir grunn til optimisme.

Det gjenstår imidlertid enorme hindringer som skal overstiges før en avtale er klar, og den viktigste handler om å få lagt penger på bordet i et sånt omfang at utviklingslandene går med på å signere en tekst som innebærer utslippsforpliktelser også for de fattigste i verden. Til nå har diskusjonene i stor grad handlet om hvordan vi skaffer pengene. Under Poznan-møtet i fjor la Norge frem et forslag til hvordan utslippsreduksjoner og tilpasninger i utviklingsland kan finansieres. Kort fortalt dreier dette seg om å sette av tre prosent av de globale kvotene og auksjonere dem bort til inntekt for et fond. Det er også mange land som diskuterer det gamle forslaget om skatt på valutatransaksjoner som en mulig finansieringskilde. Denne såkalte Tobin-skatten ble i sin tid lansert som et virkemiddel for å bremse spekulasjonsøkonomien, og den vil generere enorme inntekter om den blir innført globalt. Flere EU-land har uttrykt sterk støtte til denne skatten.

Jeg tror man vil bli enige om finansiering på en eller annen måte. Men det åpner for en langt mer interessant diskusjon: hvem skal bestemme over pengene? EU er blitt enige om at det trengs 100 milliarder euro årlig fra 2020 for at utviklingslandene skal kunne møte utslippskuttene man vil ha på plass i København. De vestlige landene som skal betale vil naturligvis være enormt opptatt av å få på plass gode kontrollmekanismer for å unngå korrupsjon og sørge for at pengene faktisk fører til varige utslippskutt. Men skal en avtale i havn, må vi erkjenne at dette ikke handler om bistand. Det handler om å løse et felles problem de vestlige landene

ILLUSTRASJON: KRUT LØVÅS KRUGUNN@ONLINE.NO

selv har skapt og som vi nå trenger utviklingslandenes hjelp til å ordne opp i. For første gang er utviklingslandene i en maktposisjon hvor de kan stille krav til hvordan store penger skal brukes. Vi trenger deres signatur på en klimaprotokoll, og de er klar over det.

Utviklingslandene kommer ikke til å akseptere at det tradisjonelle donorland/mottakerland-forholdet blir modellen for hvordan de store klimapengene skal styres. Diskusjonene handler både om hvilke institusjoner som skal brukes – gamle eller nye, og om man skal bruke

«Vi må erkjenne at dette ikke handler om bistand»

en sentralisert eller desentralisert tilnærming. Svært mange av de ledende utviklingslandene uttrykker stor skepsis mot etablerte institusjoner, som de hevder favoriserer donorlandenes interesser. Det er for eksempel verdt å merke seg at et land som Brasil nekter å ha noe som helst med en institusjon som Verdensbanken å gjøre. Begrunnelsen handler om bankens historie og de såkalte tilpasningskravene som har fulgt med lånene derfra.

Mye har skjedd i Verdensbanken de siste åra, og det kan godt hende at det vil være prosjekter hvor de etablerte institusjonene kan spille en rolle også i forvalt-

ningen av klimafondene. Men suksess krever legitimitet fra begge parter. Grunnleggende krav som at styringen av pengene må skje igjennom institusjoner hvor det er stemmelikhet mellom landene er høyst forståelige og betimelige.

Teknologioverføring er et annet sentralt element i forhandlingene hvor det foreløpig ikke finnes gode løsninger. Alle er enige om at det må skje teknologioverføring i stor skala for å hindre at utviklingslandene går veien om fossil-samfunnet i sin utvikling, men ingen klarer å gi et ordentlig svar på hvordan det skal skje. Hunden ligger selvfølgelig begravet i spørsmålet om patentrettigheter – en evig gjenganger i globale forhandlinger om handel. Klimakrisen gir utviklingslandene et helt nytt forhandlingsrom.

Klimaforhandlingene handler selvfølgelig om å redde verdens klima. Men det er svært interessant å se hvordan de kan bli en brekkstang for forskyving av makt mellom vesten og utviklingslandene på en rekke gamle stridstemaer.

Marianne Marthinsen, økonomistudent og stortingsrepresentant for Ap
marianne.marthinsen@stortinget.no

Økonomen Erik S. Reinert, Marianne Marthinsen, Ingvild Almås og Ali Esbati skriver onsdager i Klassekampen. Radikalt økonominettverk finner du på www.økonominettverket.no.

PÅ TEPPE

Ekspertise

I vår populære serie «Hva skulle vi gjort uten eksperter», har vi kommet fram til gårdsdagens danske lokalvalg.

NTB brakte for anledningen en forhåndssak, med overskriften: **Ekspert spør hektisk valgnatt i Danmark.**

Da i motsetning til andre valgnetter.

Reisetips

Om du ikke vet hvor du skal tilbringe neste langhelg og har en forkjærlighet for gnagere (så sterk at kanskje ville være en), så vet VG.TV akkurat hvor du skal dra:

Gjest

«På dette hotellet bor du som en hamster!»
VG.TV – for gnageren i deg.

Avslått

Det er dannet en gruppe ved navn **VenteNytt** på Facebook og Twitter, for å vise hvordan ventemottakene for avslåtte asylsøkere ser ut fra innsiden.

Når ikke bare søknadene, men også søkerne blir avslått, er det på tide at integreringsminister Audun Lysbakken griper inn.

Etterlengtet

Bilnytt

Ukas nyhetsbrev fra Manifest stiller spørsmålet: **Kommer det en ny boble?**

Er det strengt tatt innenfor dette forlagets nisje å medvirke til spekulasjoner om produktplaner i tysk bilindustri?

teppet@klassekampen.no